

Víceleté pícniny podporují úrodnost

Využívání víceletých pícnin historicky významně přispělo k efektivnější produkci zemědělské soustavy, a to jak pomocí symbiotické fixace dusíku u jetelovin, tak i z hlediska podpory vhodné půdní struktury a akumulace organické hmoty u jetelovinotravních směsí. K těmto benefitům je nutné zmínit i v současné době aktuální ukládání uhlíku do půdy. Racionální využívání vhodné rotace plodin tak představuje významný stabilizační prvek celé soustavy a podporuje udržitelný způsob hospodaření.

Půdní úrodnost lze definovat jako schopnost půdy poskytovat rostlinám dostatek živin, vláhy a vzduchu po celou dobu vegetace. Je to tedy velmi komplexní vlastnost umožňující rostlinám růst, vývoj a dosažení požadovaného výnosu a kvality, která je úzce spojena s fyzikálními, chemickými a biologickými vlastnostmi půdy. Právě víceleté pícniny mají potenciál kombinovat

intenzivní přísun dusíku (N) do půdy skrze výkonnou fixaci víceletých jetelovin a jejich transfer uhlíku (C) do hlubších vrstev půdy spolu s podporou tvorby půdní struktury a akumulaci organické hmoty ve svrchní vrstvě u víceletých trav. V poslední době se do těchto tradičních jetelovinotravních směsí doporučuje

i zařazování dalších bylin, jako je například čekanka či jitrocel, které mohou nabízet benefity vyšší diverzity pro podporu biologické rozmanitosti v půdě. Další benefit pro podporu půdní činnosti a ukládání uhlíku pak představuje absence zpracování půdy během jejich víceletého pěstování. Zařazení víceletých pícnin do osevního postupu tak

zvyšuje obsah uhlíku v půdě proti osevním sledům bez jejich zařazení a tento nárůst je přímo úměrný době, po kterou jsou víceleté pícniny v rotaci ponechány, což je plně v souladu se současně propagovanými alternativními systémy hospodaření, které vychází z omezení až úplného vypuštění zpracování půdy. U víceletých pícnin je tento pozitivní efekt navíc spojen i s minimální aplikací pesticidů, neboť husté, pravidelně sečené porosty velmi dobře regulují výskyt plevelů. Víceleté pícniny by tak měly představovat základní složku osevního postupu, přičemž tyto kultury jsou v ekologickém zemědělství (EZ) doporučovány na minimálně 20 procent výměry. V moderních způs

Srovnání mulčované (vpravo) a sečené varianty (vlevo) – květen 2026

Foto archiv

sobech hospodaření lze částečně využívat efektů leguminóz, trav či dalších bylin i jejich zařazením jako meziplodin, pomocných plodin nebo jako pódsevů meziřadí v sadech či chmelnicích.

Vztah mezi pícninami a chovem přežvýkavců

Pěstování víceletých pícnin je tradičně spojeno s produkcí krmiv zajišťující výživu přežvýkavců. Pravidelné seče během vegetace a efektivní recyklace živin zvířaty skrze produkci kvalitních statkových hnojiv umožňuje i lepší využití živin v rámci celé zemědělské soustavy. Úzký vztah těchto plodin k chovu přežvýkavců však způsobil, že po poklesu jejich stavu od začátku devadesátých let došlo v ČR i k výraznému snížení výměry pícnin na orné půdě z 1,1 milionu v roce 1990 na 400 tis. hektarů v roce 2010. Aktuální výměra pícnin na orné půdě se pohybuje okolo 500 tis. hektarů, přičemž plocha víceletých pícnin je zhruba 220 tis. hektarů. Jejich pokles však nebyl rovnoměrný, přičemž jsou regiony, kde se živočišná produkce udržela, tak i takové, kde tyto plodiny v krajině téměř nejsou. Jejich absence v osevních postupech je spojená i s omezenou produkcí statkových hnojiv, což dále přispívá ke snížení půdní úrodnosti.

Alternativní způsoby managementu víceletých pícnin

Existují proto logické snahy tyto plodiny do osevních postupů vrátit, a to i přes chybějící a velmi obtížně navratitelný chov přežvýkavců. V tomto případě je tedy nutné nalézt buď alternativní využití pro sklizeň pícnin (produkce bioplynu, biorafinérie, hnojivo/mulč pro ostatní plodiny), nebo alternativní management bez sklizení pícnin, kde se nabízí mulčování, ale třeba i produkce osiv. Tyto snahy jsou i součástí projektu NAZV s obdobím řešení 2025–2027, kde je ověřováno zejména mulčování vojtěšky či jetele jako jednoduchý a nenákladný postup, který však může skrývat rizika omezení růstu a vývoje jetelovin

spolu s nadměrnými ztrátami N, spojených s jeho rychlým uvolňováním do půdy z mulčované biomasy. První výsledky potvrdily tendenci k pomalejšímu obrůstání mulčovaných porostů jetelovin a jejich nižší produkci hmoty oproti tradičnímu sečenému způsobu využití, ale tyto trendy se paušálně neprojeví ve všech termínech sklizně či lokalitách. Z hlediska mineralizace N zvyšovalo mulčování průměrnou hodnotu minerálního N o 20 procent, přičemž toto navýšení se výrazně projevilo pouze v určitých termínech, které se lišily mezi frekvencemi využívání. Tyto výsledky budou postupně doplněny o výsledky z dalších lokalit, bilanci N v biomase a kořenech, zdravotní stav kořenů i akumulaci zásobních látek, což přispěje k objektivnímu posouzení rizik uplatnění mulčování při pěstování víceletých pícnin.

Prokazatelné přínosy

Závěrem lze shrnout, že víceleté pícniny mají řadu prokazatelných přínosů v péči o půdní úrodnost a jsou nepostradatelné pro rozvíjení udržitelného zemědělství, jehož základem je diverzifikovaná stabilní soustava, která dokáže kompenzovat určité nevýhody jednotlivých technologických prvků. Hledání alternativního managementu či širšího využití víceletých pícnin mimo jejich tradiční oblast využití tak představuje cestu pro udržení či zvýšení jejich zastoupení v osevních postupech, což může být významné především pro regiony či podniky s minimálním či žádným chovem přežvýkavců. Příspěvek byl zpracován za podpory projektu NAZV QL2520003 – Vliv víceletých pícnin na výživu rostlin, půdu, vodu a klima.

Pro Českou technologickou platformu ekologického zemědělství zpracoval
prof. Ing. Josef Hakl, Ph.D.
(ČZU Praha)

Den otevřených dveří na Biofarmě Sasov

v rámci projektu: **Demonstrační farma – Biofarma Sasov**
– teorie i praxe – rostlinná i živočišná výroba

Hlavní témata:

Víceleté pícniny podporují půdní úrodnost
První DOD pro zemědělce vč. exkurze a prohlídky ploch, účast expertů – zemědělská půda v režimu EZ

Termín:

čtvrtek 25. 6. 2026
od 9.00 do cca 15.00

Program:

9.00–11.30
Víceleté pícniny podporují půdní úrodnost – prof. Ing. Josef Hakl, Ph.D. (ČZU Praha)

12.00–15.00

Exkurze na Biofarmě Sasov včetně demonstračních ploch

E-learning na internetové adrese:
<https://biofarma.cz/cz/vyzkum-clanky-publikace>

Přihlášky na akce a další info:
info@biofarma.cz nebo
na tel.: 739 235 944

Občerstvení v bio kvalitě
zajištěno

Demonstrační akce jsou pořádány za podpory Ministerstva zemědělství v rámci dotačního programu 9.F.m.
Demonstrační farmy

Den otevřených dveří na Biofarmě Sasov